

تاریخ ۳-دوازدهم علوم انسانی

درسنامه و نکات مهم درس ۸

جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن

جهان در فاصله دو جنگ بزرگ

اوضاع جهان در فاصله دو جنگ بزرگ: در فاصله ی میان دو جنگ، ایجاد مسائل و مشکلات بزرگ در جهان و به ویژه کشورهای اروپایی و فراهم شدن زمینه جنگ جهانی دوم؛ مهمترین این مسائل و مشکلات: ۱. صلح ناپایدار ۲. ناخشنودی از قراردادهای صلح و رسای ۳. ضعف جامعه ی ملل، ۴. بحران اقتصادی ۵. ظهور حکومت های خودکامه ی تک حزبی و

نظامی گرا

صلح ناپایدار

پس از پایان جنگ جهانی اول و امضای پیمان صلح و رسای: احتمال ورود اروپا و سایر نقاط دنیا به عصری از ثبات، صلح، دوستی و آرامش بین المللی، اما ایجاد حوادث متفاوت .

علل صلح ناپایدار: نارضایتی خیلی از دولتها از پیمانهای مذکور. خصوصا آلمان

واکنش آلمانیها در مقابل صلح و رسای: عنوان پیمان صلح و رسای توسط آلمان بعنوان پیمانی تحقیرآمیز و ناعادلانه، در نتیجه از همان ابتدا تلاش برای تغییر یا لغو آن.

ضعف جامعه ملل

هدف از تشکیل جامعه ی ملل: ۱. برای کمک به حل و فصل اختلافات کشورها ۲. جلوگیری از دشمنی و جنگ میان دولت‌ها
وضعیت جامعه ملل در فاصله دو جنگ: فاقد قدرت کافی برای تحقق صلح در جهان و عدم ضمانت اجرایی لازم برای

تصمیماتش

علل ضعف جامعه ی ملل: ناکارآمدی جامعه ملل بعثت حضور نداشتن برخی از کشورها در این نهاد بین المللی. عدم عضویت آمریکا پیشنهاددهنده تأسیس جامعه ی ملل در آن. بی اعتباری بیشتر آن بدنبال خروج ژاپن، آلمان و ایتالیا و نیز اخراج شوروی از جامعه ی ملل،

پیامد ضعف جامعه ملل: عدم انجام اقدام بازدارنده و مؤثر در مقابل تهاجم نظامی برخی دولت ها به کشورهای دیگر، در نتیجه ضعف و ناکارآمدی جامعه ی ملل در فاصله ی میان دو جنگ و بی اعتباری آن بخاطر خروج برخی کشورها از عضویت آن

بحران اقتصادی

یکی از مسائل مهم جهان و به خصوص اروپا در دوران پس از جنگ جهانی اول: بازسازی ویرانی های ناشی از جنگ و ایجاد رونق و رفاه اقتصادی

موفقیت برخی از کشورها، مانند انگلستان، به اتکای منابع خود و ثروت مستعمراتشان تا حدودی در این امر اما درگیری بسیاری دیگر با مشکلات شدیدی مانند رکود و تورم

اوضاع اقتصادی جهان پس از جنگ اول: یکی از مسائل مهم جهان و به خصوص اروپا در دوران پس از جنگ جهانی اول: بازسازی ویرانی های ناشی از جنگ و ایجاد رونق و رفاه اقتصادی؛ موفقیت برخی از کشورها، مانند انگلستان، به اتکای منابع خود و ثروت مستعمراتشان تا حدودی در این امر اما درگیری بسیاری دیگر با مشکلات شدیدی مانند رکود و تورم خصوصا آلمان

اوضاع اقتصادی آلمان پس از جنگ اول: اوضاع وخیم اقتصادی آلمان در نخستین سالهای پس از جنگ جهانی اول؛ علت اوضاع وخیم اقتصادی: ۱. خرابی های حاصل از جنگ ۲. از دست دادن مستعمراتش ۳. پرداخت غرامت های سنگین پس از جنگ

اوضاع اقتصادی آمریکا پس از جنگ اول: آسیب کمتر اقتصادی ایالات متحده در جنگ، در نتیجه اعطای وام به دیگر کشورها، از جمله آلمان اما گرفتاری و بحران و رکود اقتصادی ناگهانی آمریکا در 1929 1932 (م) در نتیجه بهم ریختگی اقتصاد جهان و ایجاد مشکلات فراوان

سیاست اقتصادی آمریکا در اولین سالهای پس از جنگ اول: اعطای وام به دیگر کشورها، از جمله آلمان به علت آسیب کمتر اقتصادی ایالات متحده در جنگ

پیامد رکود اقتصادی آمریکا در فاصله جنگ اول و دوم: بهم ریختگی اقتصاد جهان و ایجاد مشکلات فراوان

پیامد سیاسی مسائل و مشکلات اقتصادی: تأثیر بسزای آن در روی کار آمدن حکومت های دیکتاتوری، به خصوص در اروپا

پس از پایان جنگ جهانی اول، از بین رفتن امید به استقرار نظام‌های آزاد و دموکرات در اروپا و سایر نقاط جهان چندان و ایجاد رژیم‌های دیکتاتوری یکی پس از دیگری

مهمترین حکومت‌های استبدادی ایجاد شده در اروپا پس از جنگ اول جهانی: ۱. استالین در شوروی ۲. موسولینی در ایتالیا ۳. هیتلر در آلمان

۱ شوروی استالینی

جانشین لنین: استالین

مقام استالین: دبیرکل حزب کمونیست

رقیب سیاسی استالین: تروتسکی

چگونگی به قدرت رسیدن استالین: پس از مرگ لنین 1924 (م)، ژوزف استالین، دبیرکل حزب کمونیست، از سر راه برداشتن رقیب قدرتمند خود (تروتسکی) و بدست گرفتن قدرت در شوروی، گذاشتن قدم در مسیر دیکتاتوری با تحکیم موقعیت سیاسی خود، توسط استالین.

مهمترین برنامه سیاسی استالین: قدم گذاشتن دیکتاتوری با تحکیم موقعیت سیاسی خود

اقدامات استالین پس از رسیدن به قدرت: ۱. فرمان قتل عده‌ی زیادی از بلشویک‌های قدیمی، اندیشمندان، افسران ارتش، اعضای حزب کمونیست، دیپلمات‌ها و مردم عادی مخالف وی؛ یا فرستادن آنها به اردوگاه‌های کار اجباری در سیبری و عدم بازگشت از آنجا ۲. ایجاد تغییر و تحول چشمگیری در شوروی توسط استالین با ادامه‌ی برنامه‌های مختلف اقتصادی و فرهنگی که از زمان لنین آغاز شده بود و اجرای برنامه‌های جدید،

مهمترین برنامه‌های اقتصادی استالین در شوروی: ۱. طرح اشتراکی کردن مزارع کشاورزی و ادامه آن با اعمال قدرت و خشونت بسیار ۲. اجرای برنامه‌ای با هدف صنعتی کردن سریع کشور در نتیجه افزایش تولید ماشین‌آلات صنعتی، نفت، برق، فولاد و زغال سنگ

اساس برنامه‌ی صنعتی استالین: تولید کالاهای سرمایه‌ای و سلاح‌های جنگی.

پیامد اجرای برنامه صنعتی استالین: افزایش تولید ماشین‌آلات صنعتی، نفت، برق، فولاد و زغال سنگ

سیاست خارجی استالین: در عرصه‌ی خارجی استالین تلاش در جهت گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورها و سرزمین‌های اروپای شرقی. امضای پیمان عدم تجاوز میان شوروی و آلمان با وجود بی‌اعتمادی و دشمنی‌ای میان دو کشور با یکدیگر

۲ به قدرت رسیدن فاشیست‌ها در ایتالیا

اوضاع ایتالیا پس از جنگ جهانی اول: مواجه شدن کشور ایتالیا در سال‌های پس از جنگ جهانی اول با مشکلات مختلفی چون تورم، بیکاری، اعتصاب و ناآرامی‌های کارگری؛ عدم حل مشکلات توسط حکومت مشروطه‌ی پادشاهی

نوع حکومت ایتالیا قبل از موسولینی: حکومت مشروطه ی پادشاهی

چگونگی قدرتیابی موسولینی: عدم توانایی حکومت پادشاهی مشروطه ی ایتالیا در رفع مشکلات ؛ استفاده روزنامه نگار و سیاستمداری به نام بنیتو موسولینی، رهبر حزب کوچکی موسوم به "فاشیست" ، از فرصت ایجاد شده و در اختیارگرفتن قدرت در آن کشور ؛ انتصاب موسولینی به مقام نخست وزیری بدنبال تشویق پادشاه ایتالیا توسط صاحبان صنایع، زمین داران و نظامیان خواستار دولت مقتدر؛ پیروزی موسولینی در انتخابات مجلس و یکپارچه نمودن قدرت با از بین بردن احزاب رقیب و معرفی خود به نام دوچه.

فاشیست ها: **یک گروه ملی گرای افراطی ؛ خواهان ایجاد دولت تک حزبی قدرتمند و متمرکز در ایتالیا.عدم اعتبار و ارزش آزادی و دموکراسی برای این حزب؛**

علت انتصاب موسولینی به نخست وزیری: تشویق پادشاه توسط صاحبان صنایع، زمین داران و نظامیان، خواهان ایجاد قدرت مرکزی

اقدامات موسولینی پس از پیروزی در انتخابات مجلس: اجرای انتخابات مجلس در فضایی آکنده از زور، ارعاب و تقلب ، موسولینی با از بین بردن احزاب رقیب، یکپارچه نمودن و معرفی خود به نام دوچه: به معنای رهبر،

اقدامات موسولینی پس از کسب قدرت: (اقدامات وی در جهت دیکتاتوری): ۱. نظارت و مراقبت کامل حکومت بر مردم همچون سایر دیکتاتورها به کمک وسایل ارتباط جمعی و شگردهای تبلیغاتی گوناگون، ۲. سرکوب معترضان و مخالفان با استفاده از یک سازمان امنیتی و پلیسی. ۳. تا حدود زیادی انجام وعده های موسولینی درباره ی کاهش بیکاری و تورم و پایان دادن به اعتصاب ها . ۴. تجاوز نظامی به حبشه در جهت احیای امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه اقدامات اقتصادی موسولینی: تا حدود زیادی انجام وعده های خویش درباره ی کاهش بیکاری و تورم و پایان دادن به اعتصاب ها .

پیامد انجام وعده های اقتصادی موسولینی در ایتالیا: (علت تمایل مردم) تمایل و علاقه بسیاری از مردم این کشور به موسولینی قبل از ورود ایتالیا به جنگ دوم جهانی؛ و خوشنودی از قرارگرفتن کشورشان در ردیف قدرتهای بزرگ با رهبری موسولینی در بُعد روابط خارجی: تمایل موسولینی به احیای دوباره ی امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا . تجاوز نظامی این کشور به اتیوپی 1935 (علت) در آفریقا با تکیه بر همین تفکر.

3 ظهور هیتلر در آلمان

اوضاع سیاسی آلمان پس از جنگ اول جهانی: ایجاد حکومتی جمهوری در آلمان پس از شکست این کشور در جنگ جهانی اول و پناهنده شدن امپراتور ویلهلم دوم به هلند اوضاع داخلی آلمان پس از جنگ اول: نارضایتی بسیاری از آلمانی ها از حکومت جمهوری (علت نارضایتی) به سبب امضای پیمان تحقیرآمیز ورسای و گسترش رکود و بیکاری.

شرایط روی کار آمدن هیتلر در آلمان: ایجاد حکومتی جمهوری در آلمان پس از جنگ اول و نارضایتی مردم از این حکومت به دلایل سیاسی و اقتصادی خصوصا انعقاد قرارداد صلح ورسای

چگونگی به قدرت رسیدن هیتلر: ۱. تلاش هیتلر 1889 1945 رهبر حزب نازی در شرایط نارضایتی مردم از حکومت جمهوری آلمان برای رسیدن به قدرت ؛ ۲. توضیح راه حل هایی برای مشکلات آلمان برای مردم ؛ ۳. جذب مردم با مهارت وی در برانگیختگی احساسات مردم و تأکید وی بر لغو پیمان ورسای ؛ ۴. رسیدن به مقام صدراعظمی با حمایت صاحبان صنایع، اشراف زمین دار و افسران ارتش طرفدار حزب نازی ۵. دستیابی به قدرت کامل و ایجاد نظام دیکتاتوری تک حزبی

علت حمایت مردم آلمان از هیتلر: مهارت فراوان وی در برانگیختگی احساسات مردم و جنجال آفرینی ، توضیح راه حل مشکلات آلمان با شور و حرارت بسیار و تأکید بر لغو پیمان ورسای و تجدید غرور و اقتدار ملی اعتقادات : ملی گرایی افراطی و نژادپرستی نازیها همانند فاشیستها و تأثیر فراوان یکی از شعارهای آنان بر آلمانیها ، شعار "آلمان، بیدار شو"

پس از موفقیت نازی ها در انتخابات مجلس: انتصاب هیتلر به مقام صدراعظمی با حمایت صاحبان صنایع، اشراف زمین دار و افسران ارتش،

چگونگی ایجاد نظام دیکتاتوری تک حزبی در آلمان توسط هیتلر: رسیدن به مقام صدراعظمی با حمایت صاحبان صنایع، اشراف زمین دار و افسران ارتش، سپس کسب قدرت کامل و معرفی خود با عنوان پیشوا؛ انحلال تمام حزب های سیاسی به جز حزب نازی و پاکسازی نیروی پلیس و سازمان های دولتی از افراد غیر نازی

گشتاپو: مسئولیت تأمین امنیت داخلی به عهده ی سازمان پلیس مخفی مخوفی موسوم به "گشتاپو" و ایجاد اردوگاه های کار اجباری برای مخالفان .

اقدامات هیتلر پس از کسب قدرت (طرز حهای عمرانی و اقتصادی هیتلر): هیتلر پس از به دست گرفتن زمام امور، ۱. لغو قرارداد ورسای ۲. اجرای برنامه های اقتصادی و عمرانی گوناگون ۳. ساخت شبکه ی وسیعی از جاده ها و راه آهن، ۴. ایجاد مؤسسات عمومی ۵. راه اندازی کارخانه های بزرگ به خصوص صنایع تسلیحاتی پیامد اجرای طر حهای عمرانی و اقتصادی هیتلر: پایان

دادن به بحران رکود و بیکاری در آلمان

سیاست نظامی هیتلر: در بُعد نظامی : گسترش ارتش و تشکیلات نظامی با سرعت و مجهز نمودن آنها به سلاح ها و فناوری های پیشرفته ی جنگی

سیاست خارجی هیتلر: در بُعد روابط خارجی، نازیها به رهبری هیتلر ۱. بستن پیمانهای دو و چندجانبه با برخی کشورها ۲. پیش بردن برنامه های توسعه طلبانه ی سرحدی و سرزمینی خود . اعتقاد هیتلر در فتح سرزمینهای اروپایی توسط آلمان برای به دست آوردن فضای حیاتی

۴. توسعه طلبی نظامی ژاپن

اوضاع ژاپن در نیمه ی دوم قرن 19 م: اقدام به اصلاحات اساسی و اخذ تمدن جدید غربی با عزم و اراده ای محکم در نتیجه تحول ژاپن از نظر سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی

دوره انقلاب میجی: ۱. ایجاد حکومتی مشروطه در چارچوب قانون اساسی ۲. حرکت سریع در مسیر توسعه ی صنعتی ۳. تحول

اقتصاد کشاورزی در نتیجه تحول سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ژاپن

پیامد انقلاب میجی (ایجاد تحول سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ژاپن) : تبدیل ژاپن در ابتدای سده 20 م به کشوری

نیرومند و در پیش گرفتن سیاست خارجی تهاجمی

سیاست خارجی ژاپن پس از انقلاب میجی: در پیش گرفتن سیاست خارجی تهاجمی؛ پیروزی این کشور بر امپراتوری قدرتمند

روسیه در نتیجه تقویت انگیزه و جسارت ژاپنی ها برای حمله به دیگرکشورها

پیامد پیروزی ژاپن در جنگ ۱۹۰۴-۱۹۰۵ م. در سیاست خارجی این کشور: تقویت انگیزه و جسارت ژاپنی ها برای حمله به

دیگرکشورها

ژاپن در جنگ جهانی اول: پیوستن به اتفاق مثلث در مقایسه بانگلستان، فرانسه و آلمان عدم زیان عمده و در نتیجه شکوفایی

اقتصادش در سالهای پس از جنگ

علت ادامه شکوفایی اقتصاد ژاپن در سالهای پس از جنگ: زیان کمتر این کشور در جنگ اول در مقایسه بانگلستان، فرانسه و

آلمان

علت رشد دریانوردی ژاپن: به علت وابستگی اقتصاد ژاپن به واردات مواد خام، و رابطه تنگاتنگ رشد صنعتی این کشور با

قدرت نظامی و دریانوردی

علت تسلط نظامیان بر امور سیاسی ژاپن در فاصله دو جنگ جهانی: در اختیارگرفتن هدایت سیاست داخلی و خارجی ژاپن

توسط نظامیان به علت وابستگی اقتصاد ژاپن به واردات مواد خام، و رابطه تنگاتنگ رشد صنعتی این کشور با قدرت نظامی و

دریانوردی

اوضاع ژاپن در فاصله دو جنگ جهانی: در فاصله ی دو جنگ جهانی، در اختیارگرفتن هدایت سیاست داخلی و خارجی ژاپن

توسط نظامیان و سوق دادن این کشور در جهت اهداف توسعه طلبانه ی نظامی. نیز خروج آنان از جامعه ی ملل و لشکرکشی

به کشورهای همسایه از جمله چین و تشکیل دول محور به همراه آلمان و ایتالیا

پیامد تسلط نظامیان بر امور سیاسی ژاپن در فاصله دو جنگ جهانی: ۱. سوق دادن این کشور در جهت اهداف توسعه طلبانه ی

نظامی ۲. نیز خروج آنان از جامعه ی ملل و لشکرکشی به کشورهای همسایه از جمله چین ۳. تشکیل دول محور به همراه

آلمان و ایتالیا

اعضای دول محور: ژاپن، آلمان و ایتالیا

جنگ جهانی دوم 1939 1945 (م)

شروع و گسترش جنگ

چگونگی شروع جنگ دوم جهانی: (ترتیب زمانی) ۱. در اول سپتامبر / 1939 شهریور 1318، یورش برق آسای ارتش آلمان به لهستان و تصرف نیمه ی غربی این کشور ۲. بلافاصله اعلان جنگ انگلستان و فرانسه، متفقین، به آلمان ۳. چند ماه بعد، تسخیر نروژ، بلژیک و هلند توسط نیروهای آلمانی ۴. هجوم به فرانسه و اشغال این کشور ۵. پیوستن ایتالیا به آلمان با حمله به فرانسه، ۶. بمباران شدید انگلیس توسط آلمان و ایستادگی انگلیسی ها ۷. تهاجم نیروهای محور به شبه جزیره ی بالکان و اروپای شرقی و اشغال کشورهای آن منطقه ۸. ورود نیروهای ایتالیایی و آلمانی به شمال آفریقا و شروع جنگ در این مناطق ۸. تصمیم آلمان برای حمله به شرق بدنبال ناکامی وی در جبهه غرب

رابطه آلمان و انگلیس در جریان جنگ جهانی دوم: درخواست هیتلر پس از فتح پاریس، از انگلیسیها برای تسلیم اما تحریک مردم انگلیس به مقابله با نازیها با سخنرانی های قاطع، مهیج و تأثیرگذار چرچیل، نخست وزیر جدید انگلستان، شروع نبرد شدیدی در هوا، دریا و زیر دریا میان دو کشور؛ بمباران شدید انگلستان توسط نیروی هوایی آلمان برای چندین ماه 1940 1941؛ اما پایداری سخت انگلیسی ها در نتیجه ناکامی آلمان ها در دستیابی به اهدافشان هجوم نیروهای محور به شبه جزیره ی بالکان و اروپای شرقی و اشغال کشورهای آن منطقه، یا سلطه بر آن. ورود مناطق شمال آفریقا به جنگ: به علت تهاجم نیروهای ایتالیایی و آلمانی به شمال آفریقا

هدف هیتلر از حمله به شوروی: (سیاست هیتلر پس از ناکامی در جبهه غرب): بدنبال ناکامی هیتلر در جبهه ی غرب و در جنگ با انگلستان، تصمیم وی به ایجاد جبهه ی دیگری در شرق، از این رو، با نادیده گرفتن پیمان عدم تجاوز به شوروی توسط ارتش نازی، حمله برق آسا به خاک این کشور،

علت عدم ورود شوروی به جنگ دوم در ابتدای جنگ (تا قبل از ۱۹۴۱م): انعقاد پیمان عدم تجاوز با آلمان

چگونگی حمله آلمان به شوروی: بی توجهی آلمان به پیمان عدم تجاوز با شوروی بدنبال ناکامی در جبهه انگلیس در نتیجه حمله برق آسا به شوروی؛ غافلگیری ارتش استالین، در نتیجه ورود ضربات و تلفات سنگین و پیشروی آلمانی ها تا نزدیکی مسکو، اما مقاومت سرسخت روسها در برابر آلمانی ها.

علل موفقیت شوروی در مقابل حمله آلمان: بهره گیری آنان از سرمای زود هنگام زمستان و کمکهای تدارکاتی و تسلیحاتی انگلستان و آمریکا، از طریق خاک ایران به آنها، در نتیجه توقف پیشروی نیروهای آلمانی و آغاز حملات متقابل متفقین علیه آلمان

ورود آمریکا به جنگ

سیاست آمریکا در ابتدای جنگ دوم: **اعلام بی طرفی اما دادن کمک های مالی، تدارکاتی و تجهیزاتی به انگلستان و فرانسه** علل ورود آمریکا به جنگ: {اقدامات ژاپن در جنگ دوم}: همگام با تاخت و تازهای ارتشهای آلمان و ایتالیا در اروپا و شمال آفریقا، انجام عملیات نظامی گسترده ای در شرق و جنوب شرقی آسیا و تصرف سرزمینها و جزایر بسیاری توسط نیروهای ژاپن یکی دیگر از کشورهای عضو محور، حمله ژاپن به سرزمینها، به ناوگان ایالات متحده آمریکا در پرل هاربر واقع در اقیانوس آرام و وارد آوردن ضربه ی سختی به آن؛ آمریکا تا آن زمان به طور رسمی در جنگ بی طرف اما در عین حال، کمک های مالی، تدارکاتی و تجهیزاتی به انگلستان و فرانسه؛ پس از حمله ی ژاپن به ناوگان آمریکا، ورود این کشور به نفع متفقین به جنگ

جغرافیای جنگی ژاپن: شرق و جنوب شرق آسیا و تصرف سرزمینها و جزایر بسیار در این منطقه حتی حمله به ناوگان آمریکا در بندر پرل هاربر

پیامد ورود آمریکا به جنگ: تشکیل جبهه ی قدرتمندی توسط متفقین در برابر کشورهای محور و تغییر اوضاع به سود متفقین؛ ایجاد روحیه و توان مضاعف نیروهای متفق بعد از آن و آغاز حملات متقابلی در شمال آفریقا و اروپا علیه ارتش های محور و دستیابی به موفقیت های بزرگ. شکست ژاپنی ها در اقیانوس آرام و جنوب شرقی آسیا توسط نیروهای آمریکایی در چندین نبرد مهم و اجبار ژاپن به عقب نشینی؛ تداوم موفقیت های نظامی متفقین در سال 1943 م؛ در نتیجه شکست ایتالیا و پاکسازی بسیاری از سرزمین ها و کشورهای شرق اروپا از نیروهای محور. در سال بعد ۱۹۴۴م، پیاده شدن نیروهای متفقین در خاک فرانسه، آزادی این کشور و سپس ورود به خاک آلمان

مهمترین تحولات جنگ پس از ورود مستقیم آمریکا به نفع متفقین به جنگ دوم: **تشکیل جبهه ی قدرتمندی توسط متفقین در برابر کشورهای محور و تغییر اوضاع به سود متفقین؛ ایجاد روحیه و توان مضاعف نیروهای متفق بعد از آن و آغاز حملات متقابلی در شمال آفریقا و اروپا علیه ارتش های محور و دستیابی به موفقیت های بزرگ. شکست ژاپنی ها در اقیانوس آرام و جنوب شرقی آسیا توسط نیروهای آمریکایی در چندین نبرد مهم و اجبار ژاپن به عقب نشینی؛ تداوم موفقیت های نظامی متفقین در سال 1943 م؛ در نتیجه شکست ایتالیا و پاکسازی بسیاری از سرزمین ها و کشورهای شرق اروپا از نیروهای محور. در سال بعد ۱۹۴۴م، پیاده شدن نیروهای متفقین در خاک فرانسه، آزادی این کشور و سپس ورود به خاک آلمان**

وضعیت کشورهای محور پس از ورود آمریکا به جنگ دوم:

۱. اوضاع ژاپن پس از ورود آمریکا به جنگ: شکست ژاپنی ها در اقیانوس آرام و جنوب شرقی آسیا توسط نیروهای آمریکایی در چندین نبرد مهم و اجبار ژاپن به عقب نشینی

۲. اوضاع ایتالیا: تداوم موفقیت های نظامی متفقین در سال 1943 م؛ در نتیجه شکست ایتالیا و پاکسازی بسیاری از سرزمین ها و کشورهای شرق اروپا از نیروهای محور .

۳. آلمان: پس از آزادی فرانسه توسط متفقین؛ ورود به آلمان

چگونگی آزادسازی فرانسه: در ۱۹۴۴م. پیاده شدن نیروهای متفقین در خاک فرانسه، آزادی این کشور پیامد آزادسازی فرانسه: ورود متفقین به خاک آلمان و فراهم شدن زمینه پایان جنگ با شکست دول محور
چگونگی پایان جنگ:

۱. خودکشی هیتلر با ورود نیروهای متفقین به برلین، ۲. اشغال بخش شرقی آلمان توسط ارتش شوروی و قسمت غربی آلمان توسط نیروهای انگلیسی و آمریکایی در ۱۹۴۵م. ۳. دستگیری تعدادی از فرماندهان و سران حکومت نازی توسط نیروهای متفقین و محاکمه و مجازات ایشان در دادگاه نورنبرگ به عنوان جنایتکار جنگی

۴. پس از به زانو درآمدن نازیها، ادامه جنگ با ژاپن . همزمان آشکار شدن نشانه های شکست و تسلیم شدن ژاپنی ها، حمله هواپیماهای آمریکایی به دو شهر هیروشیما و ناگاساکی ژاپن و بمباران آن با بمب های اتمی و پایان جنگ جهانی دوم با این حادثه ی وحشتناک

عاقبت آلمان در جنگ دوم: ۱. خودکشی هیتلر با ورود نیروهای متفقین به برلین، ۲. اشغال بخش شرقی آلمان توسط ارتش شوروی و قسمت غربی آلمان توسط نیروهای انگلیسی و آمریکایی در ۱۹۴۵م. ۳. دستگیری تعدادی از فرماندهان و سران حکومت نازی توسط نیروهای متفقین و محاکمه و مجازات ایشان در دادگاه نورنبرگ به عنوان جنایتکار جنگی

عاقبت ژاپن در جنگ دوم: پس از به زانو درآمدن نازیها، ادامه جنگ با ژاپن . همزمان آشکار شدن نشانه های شکست و تسلیم شدن ژاپنی ها، حمله هواپیماهای آمریکایی به دو شهر هیروشیما و ناگاساکی ژاپن و بمباران آن با بمب های اتمی و پایان جنگ جهانی دوم با این حادثه ی وحشتناک

پایان جنگ دوم: حمله اتمی آمریکا به ژاپن با وجود تصمیم ژاپن به تسلیم

علت و هدف ایجاد دادگاه نورنبرگ: محاکمه و مجازات تعدادی از فرماندهان و سران حکومت نازی توسط نیروهای متفقین

در دادگاه نورنبرگ به عنوان جنایتکار جنگی

آثار و نتایج جنگ دوم:

جنگ جهانی دوم: مُهلکترین و مخربترین رویداد در تاریخ بشر . کشته شدن حدود 40 تا 50 میلیون نفر انسان بر اثر این جنگ . تلفات روسیه و آلمان در این جنگ بیش از سایر کشورها . صدمه و آسیب های اقتصادی فراوانی به بسیاری از کشورهای اروپایی و آسیایی و آفریقایی درگیر جنگ . از دیگر مصیبت های ناشی از جنگ گرسنگی، بیماری های مسری، آوارگی و اختلا لهای روحی و روانی بسیاری از مردم جهان

تلفات روسیه و آلمان در این جنگ: بیش از سایر کشورها

سیاست ایران در جنگ دوم: همزمان بروز جنگ جهانی دوم، اعلام بی طرفی دولت ایران.

روابط ایران و آلمان در آستانه جنگ دوم: در آن زمان، روابط بازرگانی گسترده کشور ما با آلمان و اشتغال تعداد زیادی از کارشناسان (تکنسین های آلمانی در ایران)

علت حضور تعداد زیادی از کارشناسان (تکنسین های آلمانی در ایران در آستانه جنگ دوم: روابط بازرگانی گسترده کشور ما با آلمان

واکنش انگلیس به حضور تعداد زیادی از کارشناسان (تکنسین های آلمانی در ایران در آستانه جنگ دوم: تلاشهای انگلستان برای جلوگیری از داد و ستد آلمان با کشورهای بی طرف، در نتیجه اعتراض حکومت رضاشاه و ادامه تجارت ایران با آلمان از طریق شوروی

پیامد تلاشهای انگلستان برای جلوگیری از داد و ستد آلمان با کشورهای بی طرف در ابتدای جنگ دوم: اعتراض حکومت رضاشاه و ادامه تجارت ایران با آلمان از طریق شوروی

علت اعتراض رضاشاه به انگلستان در آستانه جنگ دوم و پیامد آن: تلاشهای انگلستان برای جلوگیری از داد و ستد آلمان با کشورهای بی طرف در نتیجه ادامه تجارت ایران با آلمان از طریق شوروی

پیامد حمله هیتلر به شوروی برای ایران: با حمله ی هیتلر به شوروی (ژوئن / 1941 تیر) 1320 بهم خوردن معادله ی جهانی به زیان ایران و یک بار دیگر، اتحاد شوروی و انگلستان علیه میهن ما

علت اتحاد شوروی و انگلستان علیه میهن ما در زمان رضاشاه: با حمله ی هیتلر به شوروی (ژوئن / 1941 تیر 1320) بهم خوردن معادله ی جهانی به زیان ایران و یک بار دیگر، اتحاد شوروی و انگلستان علیه میهن ما و حتی اشغال ایران

علت اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰ه. توسط شوروی و انگلیس: ۱. در پی هجوم ارتش نازی به خاک شوروی،

اهمیت حیاتی حفاظت از منابع نفت باکو برای روسها و منابع نفت جنوب ایران برای انگلیسیها ۲. از سوی دیگر، مناسبترین

مسیر برای رساندن کمکهای تسلیحاتی و تدارکاتی متفقین به نیروهای شوروی خاک ایران؛ ۳. در نتیجه همزمان پیشروی ارتش

آلمان در خاک شوروی به سوی ایران، درخواست دولتهای شوروی و انگلستان از حکومت ایران برای اخراج آلمانیها و دست

زدن به اقدامات خصمانه علیه هیتلر ۴. عدم توجه حکومت رضاشاه به این درخواست، در نتیجه هجوم نیروهای شوروی و

انگلستان در سوم شهریور ۱۳۲۰ه. از شمال و جنوب

هجوم ارتش نازی به خاک شوروی: اهمیت حیاتی حفاظت از منابع نفت باکو برای روسها و منابع نفت جنوب ایران برای

انگلیسیها

علت اهمیت ایران در جنگ دوم جهانی برای متفقین: مناسبترین مسیر برای رساندن کمکهای تسلیحاتی و تدارکاتی متفقین به

نیروهای شوروی خاک ایران و اهمیت نفت آن برای شوروی و انگلیس

علت درخواست انگلیس و شوروی از ایران برای اخراج آلمانها: همزمان پیشروی ارتش آلمان در خاک شوروی به سوی ایران، درخواست دولتهای شوروی و انگلستان از حکومت ایران برای اخراج آلمانها و دست زدن به اقدامات خصمانه علیه هیتلر؛ پیامد درخواست دولتهای شوروی و انگلستان از حکومت ایران برای اخراج آلمانها و دست زدن به اقدامات خصمانه علیه هیتلر: **عدم توجه حکومت رضاشاه به این درخواست، در نتیجه هجوم نیروهای شوروی و انگلستان در سوم شهریور ۱۳۲۰ه. از شمال و جنوب**

واکنش ارتش رضاشاه در مقابل حمله انگلیس و شوروی به ایران: **عدم مقاومت ارتش ایران در مقابل آنها و تنها درگیری مختصری به ویژه میان یگانهای نیروی دریایی ایران با قوای متفقین**

مهمترین مقاومت ارتش ایران در برابر اشغال ایران توسط متفقین در شهریور ۱۳۲۰ه: **ایستادگی یگانهای نیروی دریایی ایران در مقابل قوای متفقین؛ در جریان درگیری میان واحدهای نیروی دریایی ایران با نیروهای متجاوز انگلیسی در آبادان و خرمشهر، شهادت دریادار غلامعلی بایندر فرمانده این نیرو و جمعی از هم زمانش**

عاقبت رضاشاه: پس از اشغال ایران توسط نیروهای متفقین، کناره گیری رضاشاه از سلطنت به نفع پسرش، محمدرضا و تبعید به جزیره ی موریس در جنوب غربی اقیانوس هند.

جهان پس از جنگ جهانی دوم

اوضاع جهان پس از جنگ دوم: (مهمترین تصمیمات متفقین پس از جنگ) بلافاصله پس از پایان جنگ جهانی دوم، بر پایه ی توافقهایی قبلی میان سران متفقین (آمریکا، انگلستان و شوروی)؛ تسلط سیاسی نظامی شوروی بر اروپای شرقی. تقسیم آلمان به دو بخش شرقی و غربی؛ تسلط روسها بر نیمه ی شرقی و سایر دولتهای متفق نیمه ی غربی آلمان؛ همچنین، براساس یکی دیگر از تصمیمات سران متفقین، گردآمدن نمایندگان 50 کشور در شهر سان فرانسیسکو آمریکا و توافق درباره تأسیس سازمانی جهانی با عنوان **ملل متحد**، برای بعهده گرفتن مسئولیت صلح و همکاری میان کشورها (آوریل تا ژوئن ۱۹۴۵)

چگونگی شکل گیری سازمان ملل: پس از پایان جنگ براساس یکی دیگر از تصمیمات سران متفقین، گردآمدن نمایندگان 50 کشور در شهر سان فرانسیسکو آمریکا و توافق درباره تأسیس سازمانی جهانی با عنوان **ملل متحد**

وظیفه ی سازمان ملل متحد: مسئولیت صلح و همکاری میان کشورها

عصر جنگ سرد

اوضاع سیاسی جهان پس از پایان جنگ دوم: پس از جنگ جهانی دوم، در اختیارگرفتن رهبری جهان غرب یا کشورهای دارای نظام سرمایه داری (بلوک غرب) توسط آمریکا با تکیه بر قدرت سیاسی، اقتصادی و نظامی فزاینده خود، رهبری شوروی بر کشورهای کمونیستی (بلوک شرق).

چگونگی تسلط آمریکا بر کشورهای بلوک غرب: با تکیه بر قدرت سیاسی، اقتصادی و نظامی فزاینده خود،

علت اتحاد و همکاری شوروی با دیگر قدرت های متفق در زمان جنگ جهانی دوم: به سبب ضرورت مقابله با دشمن مشترک، یعنی فاشیسم و نازیسم،

عصر جنگ سرد: با از میان رفتن دشمن مشترک پس از پایان جنگ دوم، ایجاد رقابت و بی اعتمادی شدیدی میان شوروی و کشورهای اقماری آن (تحت سلطه اش) از یک سو، و آمریکا و کشورهای تحت حمایت آن از سوی دیگر و ادامه این دشمنی و رقابت بین بلوک شرق و غرب تا سقوط دیوار برلین و فروپاشی نظام کمونیسم در ۱۹۸۹م.

اقدامات بلوک غرب و شرق در دوران جنگ سرد (روابط): رویارویی آمریکا و شوروی از طریق مسابقه های تسلیحاتی و علمی، برقراری اتحادها و پیمانهای سیاسی نظامی مانند ناتو و ورشو، جنگ تبلیغاتی شدید و رقابتهای اقتصادی با یکدیگر و پرهیز از برخورد نظامی مستقیم با یکدیگر

بازسازی و رونق اقتصادی اروپا

اقدامات کشورهای اروپایی برای بازسازی اقتصادی: **ویرانی و نابودی اقتصاد بخش وسیعی از اروپا بر اثر جنگ اما آغاز بازسازی توسط کشورهای اروپای غربی بلافاصله پس از پایان جنگ با ۱. کار سخت، ۲. برنامه ریزی مؤثر و هوشمندانه، ۳. انجام دادن اصلاحات اجتماعی، ۴. دریافت کمکهای اقتصادی از آمریکا، و در نتیجه قرارگرفتن سریع در مسیر رشد و رونق علمی، فناوری و اقتصادی؛ از جمله، تبدیل آلمان غربی در کمتر از 20 سال به قدرت صنعتی و اقتصادی بزرگی در جهان**

تحولات سیاسی اروپا پس از جنگ: از نظر سیاسی توسعه دموکراسی و گسترش حکومتهای آزاد و مردمی

تحولات شرق آسیا

صنعتی ترین کشور آسیا: ژاپن

اوضاع (تحولات سیاسی) ژاپن، صنعتی ترین کشور آسیا، پس از شکست در جنگ جهانی دوم: **اشغال توسط آمریکا . تقویت دموکراسی با قانون اساسی جدید آن کشور، در نتیجه خروج قدرت سیاسی از اختیار امپراتور و فرماندهان نظامی و واگذاری قدرت سیاسی به نمایندگان منتخب ملت (تحولات اقتصادی): تبدیل ژاپن به موفق ترین قدرت پیشرو اقتصادی در جهان با سخت کوشی و برنامه ریزی دقیق ژاپنی ها در زمانی کوتاه.**

پیامد تحولات سیاسی-اقتصادی ژاپن پس از جنگ دوم: **بازگشت تولید صنعتی این کشور در سال 1953 م به میزان تولید سال های آغازین جنگ جهانی دوم .**

یکی از تحولات مهم جهان پس از جنگ جهانی دوم: به قدرت رسیدن کمونیست ها در چین

اوضاع چین پس از پایان جنگ دوم: **پس از شکست و تسلیم ژاپن، ایجاد جنگ داخلی در چین میان ملی گرایان و کمونیست ها . در این میان، حمایت آمریکا از ملی گرایان و شوروی از کمونیست ها؛ سرانجام، پیروزی کمونیستها به رهبری مائو بر ملی گراها و تأسیس جمهوری خلق چین**

چگونگی تشکیل دولت کمونیستی در چین: پس از شکست و تسلیم ژاپن، ایجاد جنگ داخلی در چین میان ملی گرایان و کمونیست ها . در این میان، حمایت آمریکا از ملی گرایان و شوروی از کمونیست ها؛ سرانجام، پیروزی کمونیستها به رهبری مائو بر ملی گراها و تأسیس جمهوری خلق چین

نقش دولتهای بیگانه در جنگ داخلی چین: حمایت آمریکا از ملی گرایان و شوروی از کمونیست ها

عاقبت جنگ داخلی در چین: پیروزی کمونیستها به رهبری مائو بر ملی گراها و تأسیس جمهوری خلق چین
رهبر کمونیستهای چین: مائو

رابطه چین با دولت شوروی: رابطه ی دوستانه حکومت و حزب کمونیست چین با حکومت و حزب کمونیست شوروی اما داشتن سیاستی مستقل

استقلال طلبی و استعمارزدایی

با پایان گرفتن جنگ جهانی دوم، بلند شدن فریاد استقلال طلبی و مخالفت با استعمار در بسیاری از کشورهای مستعمره مهمترین جنبشهای استقلال طلبانه بعد از جنگ دوم: هند برهبری مهاتما گاندی؛ کشورهای جنوب شرقی آسیا و قاره آفریقا از جمله الجزایر

چگونگی استقلال هند: در هندوستان درخواست استقلال توسط حزب کنگره ملی به رهبری مهاتما گاندی و تسلیم انگلستان فرسوده و زخم خورده از دو جنگ جهانی، در برابر آنها در ۱۹۴۷م.

علت پذیرش استقلال هند توسط انگلیس: مشکلات ایجادشده در دو جنگ جهانی برای انگلیس

وقوع جنبشهای استقلال طلبانه در جنوب شرقی آسیا و قاره ی آفریقا: عمدتاً به نحو مسالمت آمیزی و پیامد آن : در کمتر از یک دهه استقلال بیش از 30 کشور آسیایی و آفریقایی از مستعمره های اروپاییان .

چگونگی استقلال الجزایر: در الجزایر، تلاش دولت فرانسه در سرکوب جنبش استقلال خواهی با استفاده از نیروی نظامی، اما پیروزی مردم آن کشور پس از سالها مبارزه سخت، بر استعمار و دستیابی به استقلال 1962 (م.)

سیاست فرانسه در مقابل استقلال طلبی مردم الجزایر: سرکوب نظامی آن

فلسطین

یکی از مسائل مهم منطقه خاورمیانه و جهان اسلام در دوره معاصر: اشغال کشور مسلمان فلسطین و تأسیس رژیم غاصب اسرائیل

آغاز مهاجرت گرو ههای کوچکی از یهودیان به فلسطین: در اوایل دهه 1880 م

اعلامیه بالفور: صدور توسط انگلستان در سال 1917 م؛ اعلام نظر مساعد انگلیس با ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین

وضعیت فلسطین پس از جنگ جهانی اول (سقوط امپراتوری عثمانی): تحت قیمومیت انگلیس

تأثیر (پیامد) قیومیت انگلیس بر فلسطین: در دوران قیومیت انگلستان بر فلسطین در سالهای پس از جنگ جهانی اول، مهاجرت یهودیان بیشتری به این کشور و خرید و تصرف زمینهای وسیع، در نتیجه تسلط آنان بر اقتصاد آنجا

پیامد مهاجرت تعداد زیادی از یهودیان به فلسطین: تسلط آنان بر اقتصاد آنجا

چگونگی تسلط یهودیان بر اقتصاد فلسطین: مهاجرت یهودیان بیشتری به این کشور در دوران قیومیت انگلستان بر فلسطین در سالهای پس از جنگ جهانی اول و خرید و تصرف زمینهای وسیع،

چگونگی شکل گیری دولت اسرائیل: تسلط یهودیان بر اقتصاد فلسطین بدنبال مهاجرت یهودیان بیشتری به این کشور در دوران قیومیت انگلستان بر فلسطین در سالهای پس از جنگ جهانی اول و خرید و تصرف زمینهای وسیع، پس از آن تصویب پیشنهاد تقسیم سرزمین فلسطین به دو کشور یهودی و عربی توسط سازمان ملل متحد در نتیجه شکل گیری دولت صهیونیستی اسرائیل 1948 (م.)

واکنش مردم فلسطین بدنبال تشکیل دولت اسرائیل: آغاز مبارزه مردم فلسطین برای آزادی سرزمین خویش از اشغال صهیونیست ها .

واکنش کشورهای عربی در برابر تأسیس دولت اسرائیل در فلسطین: شروع جنگ برخی از کشورهای عربی، مانند مصر، سوریه و اردن، در حمایت از فلسطینیان با اسرائیل اما شکست آنها

سیاست دولت های غربی در مقابل تشکیل دولت اسرائیل و پیامد آن: حمایت دولت های غربی به خصوص آمریکا و انگلستان بود، در نتیجه شکست دولتهای عرب در جنگ با اسرائیل

پیامد شکست اعراب از اسرائیل: پس از آن، تمایل برخی دولت های عرب به مذاکره و سازش با رژیم صهیونیستی . حتی صلح انورسادات، رئیس جمهور مصر، با اسرائیل

نخستین رئیس یک کشور عرب و مسلمان صلح کننده با اسرائیل: انورسادات، رئیس جمهور مصر با وساطت آمریکا با اسرائیل سازش: یاسر عرفات، رئیس سازمان آزادی بخش فلسطین، با اسرائیل پس از آن

رئیس سازمان آزادی بخش فلسطین: یاسر عرفات

سیاست رئیس سازمان آزادی بخش فلسطین یاسر عرفات در مقابل اسرائیل: سازش با آنها

واکنش مردم فلسطین در مقابل اسرائیل: ادامه قیام فلسطینیان علیه صهیونیستها به ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران تا امروز

م.نوریان . دبیر ناحیه مشهد

@TARIKHEMAN3

کانال تخصصی "تاریخ من" ناشر تخصصی جزوات درسنامه و نکات مهم دروس تاریخ @tarikhe3

تاریخ من @tarikhehman3